

TÜSİAD

TÜRKİYE:
A LEADING HUB
for STARTUPS
and TECH COMPANIES
in EMEA

Yönetici Özeti

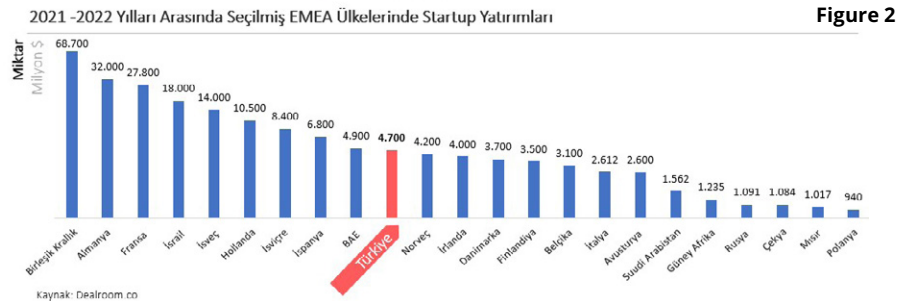
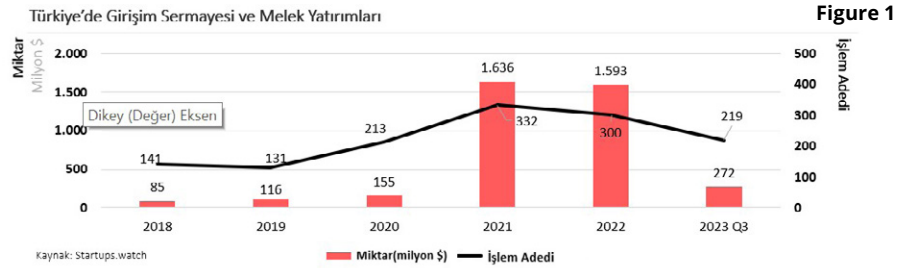
Genel Bakış: Hızla Gelişen Bir Girişimcilik Ekosistemi

Türkiye girişimcilik ekosistemi son yıllarda dikkat çekici bir büyüme ve dinamizm göstermektedir. 2018 yılında, ekosistemin 139 yatırım ile toplamda ulaştığı yatırım hacmi 84 milyon dolardır.¹⁴ 2021 yılına gelindiğinde ise Getir'in aldığı yatırımların da dahil edilmesiyle rakamların belirgin bir artışla 340 yatırım adedinde toplamda 1,9 milyar dolar seviyesinde oluştuğu görülmektedir.¹⁵ Ekosistemin yakaladığı bu ivme, 2022 yılında 353, 2023 yılında 344 yatırım ile devam etmektedir. 2024 yılı ilk çeyreğinde alınan 161 yatırım ile gelecek yıllarda ekosisteme yatırımcı ilgisinin artacağını öngörmek mümkündür.¹⁶ Bu büyüme eğrisi Türkiye'nin, inovasyonu teşvik etmedeki yaklaşımını yansıtmaktadır. Zengin ticaret geçmişi ile birleşen stratejik atılımlar sayesinde, Türkiye girişimcilik için elverişli bir ortam sunmaktadır. Giderek daha fazla sayıda melek yatırımcının, girişim sermayesinin ve kurumsal girişim sermayesinin dahil olması, Türkiye'deki girişimcilik ekosisteminin elde ettiği başarıları ve umut vaat eden geleceğine dikkat çekmektedir.

2021-2023 yıllarında toplam 5,7 milyar dolar ile Avrupa, Orta Doğu ve Afrika (EMEA) bölgelerinde ön plana

çıkması, ekosistemin girişimcilik alanında büyüyen etki ve başarısını vurgulamaktadır.¹⁷ Bu başarılar, özellikle bölgenin rekabetçi doğası dikkate alındığında kayda değerdir. Bu performans, Türkiye'nin yeniliği beslemedeki etkili stratejilerini ve EMEA bölgesinde gelişen liderlik rolünü sergilemektedir. İstikrarlı büyüme gösteriyor ki Türkiye'nin dayanıklılığı, potansiyeli ve küresel startup arenasında gelecekte gösterilecek çabalar için sağlam temelleri bulunmaktadır.

Her biri sektörünün önde gelenlerinden olan Dream Games, Hepsiburada, Getir, Peak Games, Insider ve Trendyol olmak üzere toplam 6 unicorn şirketi ile Türkiye, yükselen bir girişimcilik ekosistemidir. Bu unicorn şirketleri girişimcilik başarısını örneklerken aynı zamanda yüksek kalibrede yeniliği teşvik etme kapasitesini de yansıtmaktadır. 2010 yılından bu yana Türkiye, startupların olgunluğu ve uluslararası yatırımcılar nezdindeki albenisini vurgulayan 274 exit sayısına ulaşmıştır.¹⁸ Ayrıca 2015 yılından bu yana 1.826 fonlama turuna ulaşmış olması, yatırımcı güveni ve girişimcilik ruhunun süregeldiği bir ekosisteme işaret etmektedir.¹⁹

¹⁴ Startups.watch. (2024). Turkish Startup Ecosystem 2024 Q1 Report. (v.1.0). <https://startups.watch/reports>

¹⁵ Startups.watch. (2024). Turkish Startup Ecosystem 2024 Q1 Report. (v.1.0). <https://startups.watch/reports>

¹⁶ Startups.watch. (2024). Turkish Startup Ecosystem 2024 Q1 Report. (v.1.0). <https://startups.watch/reports>

¹⁷ Dealroom.co. State of Türkiye Tech 2023 Report. https://dealroom.co/reportshttps://app.turkiyetechnohub.org/transactions.rounds/f/growth_stages/not_mature/rounds/not_GRANT_SPAC%20PRIVATE%20PLACEMENT/slug_locations/anyof_turkey/tags/not_outside%20tech?showStats=YEAR&statsType=rounds

¹⁸ Startups.watch. (2023). Exit Activity in Türkiye Raporu. (v.1.6). <https://startups.watch/reports?utf8=%E2%9C%93&q=exit>

¹⁹ Dealroom.co. Explore the Most Promising Ecosystems Data.

Ekosistemin elde ettiği başarıların arkasındaki etmenler raporun ilerleyen bölümlerinde daha detaylı olarak açıklanmaktadır. Türkiye girişimcilik ekosisteminin bazı temel belirleyici yönlerine aşağıda yer verilmektedir.

Pazar Dinamikleri ve Tüketici Tabanı: Türkiye pazarı, geniş ve çeşitli tüketici tabanı ile startaplara verimli bir zemin sunmaktadır. Avrupa'yı Asya'ya bağlayan stratejik coğrafi konumu ise birden fazla pazara erişim imkânı sağlamaktadır. Türkiye 80 milyonu aşan nüfusu, büyüyen orta sınıfı ve yüksek internet kullanım oranı ile teknoloji startapları için bulunmaz fırsatlar sunmaktadır.²⁰

Yatırım Ortamı: Türkiye yatırım ortamı, yerli ve uluslararası girişim sermayesi fonlamasındaki kayda değer artışla önemli bir büyüme görmüştür. Girişimcilik ekosistemine duyulan uluslararası güveni doğrular bir şekilde Türk startapları, 2021 ve 2022 yılları arasında yaklaşık 4,4 milyar dolar sınır ötesi yatırım çekmiştir.²¹ 300'den fazla girişim sermayesi yatırım fonu şirketi ve 84 kurumsal girişim sermayesi varlığı, yatırımlardaki aktörlerin çeşitliliğini göstermektedir.²²

Araştırma ve Geliştirme (AR-GE), İnovasyon: Türkiye'nin AR-GE aktivitelerini artırmaya olan bağlılığı

devlet ve özel sektör yatırımlarında belirgindir. 2021 yılında, Gayri Safi Yurt içi Hasıla'nın (GSYH) %0,23'ü doğrudan devlet finansmanı ve işletmelere verilen AR-GE'ye yönelik vergi destekleri bölgedeki birçok muadilini geride bırakmaktadır.²³ Dahası, Türkiye'nin AR-GE'ye yönelik brüt harcaması yakın zamanda tutarlı bir artış göstererek 2021 yılında 37.144 milyon dolara ulaşmaktadır.²⁴ Ülkede gelişen inovasyonla birlikte artan patent başvuru sayısı 2023 itibarıyla 8.663 olarak kayıtlara geçmektedir.²⁵

Sanayi Gücü: Türkiye'nin savunma, otomotiv, fintek ve oyun gibi kilit sektörleri yakın geçmişte dikkate değer bir büyüme kaydetmektedir. Savunma ve havacılık endüstrisinin, 2022 yılında 4,5 milyar dolara ulaşan ihracatı 2023 yılı itibarıyla 5,5 milyar doları bulması bu alandaki önemli ilerlemeyi göstermektedir.²⁶ Benzer şekilde otomotiv sektörü, 2023 yılında 1,4 milyon sayıda araç üretimi ile ülkenin sanayi gücüne katkıda bulunmaktadır.²⁷ Fintek ve oyun sektörlerinde hızla artan bir büyüme görmüş Türkiye, 2021 ve 2022 yılları arasında 695 milyon dolar tutarında olan oyun startapları yatırımı ile EMEA bölgesinde üçüncü sırada yer almıştır.²⁸

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Altyapısı, Yetenek Havuzu: Türkiye'nin güçlü BIT altyapısı ve akademik geçmişi zengin oldukça vasıflı iş gücü startup ortamına hatırı sayılır bir katkıda bulunmaktadır. İnovasyonu ve teknolojik ilerlemeyi sürdürülebilir kılabacak yeteneklerin yetiştirilmesinde üniversiteler ve araştırma enstitüleri önemli bir yere sahiptir.

İş Yapma Kolaylığı ve Yasal Çerçeve: Türkiye'nin kıta Avrupası yargı sistemine dayalı yasal çerçevesinin, Avrupa Birliği (AB) düzenlemeleri ile büyük ölçüde uyumlu olması iş ortamını geliştirmektedir. Serbest bölgelerdeki yasal teşvikler, teknoparklar ve teknoloji geliştirme bölgeleri startaplara vergi muafiyeti ve AR - GE destekleri de dahil sayısız faydalar sunmaktadır.

²⁰ Türkiye İstatistik Kurumu'nun adrese dayalı nüfus kayıt sistemi 2022 yılı sonuçlarına göre mevcut nüfus 85.372.377'ye ulaşmıştır.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684>

²¹ "Sınır Ötesi Yatırım, startapın kuruluş yetkisi dışındaki yatırımcılardan alınan startap yatırımı ifade eder.

²² Startups.watch. (2024). Turkish Startup Ecosystem 2024 Q1 Report. (v.1.0). <https://startups.watch/reports>

²³ Startups.watch. (2024). CVC Snapshot - May 2024. <https://startups.watch/reports>

OECD. Tax Incentives for R&D and Innovation. <https://www.oecd.org/innovation/tax-incentives-RD-innovation/>

²⁴ OECD. Gross Domestic Spending on R&D. <https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>

²⁵ TürkPatent. <https://www.turkpatent.gov.tr/patent-istatistik>

²⁶ Türkiye İhracatçılar Meclisi. İhracat Rakamları. <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari> (Rakamlar yuvarlanmıştır.)

²⁷ Yatırım Ofisi.Sektörler - Otomotiv. <https://www.invest.gov.tr/tr/sectors/sayfalar/automotive.aspx>

²⁸ Maven Insights and Solutions Analizi

Fırsatlar ve Zorluklar: Türkiye girişimcilik ekosistemi önemli bir potansiyel ortaya koyarken küresel girişim sermayesi finansmanından aldığı payı artırma ve yetenek havuzundan tam olarak yararlanma konusunda zorluklar süregelmektedir. Bu meselelerin ele alınarak çözüme kavuşturulmasıyla Türkiye'nin teknoloji sektöründeki büyümeyi ve inovasyonu daha ileri taşıması mümkün olacaktır.

Türkiye Girişimcilik Ekosisteminin Üç Ayaklı Yapısı

Raporun girişimcilik ekosistemi faktörlerinin geliştirilmesine ilişkin analizinin ardından kıyaslama metodolojisi bölümünde üç temel tanımlanmaktadır. Yukarıda bahsedilen başarılarla ulaşılmadaki gizli bileşenleri tanımlayan rapor, EMEA ülkeleri genelinde Türkiye'nin güçlü bir varlığa sahip olduğunu göstermektedir.

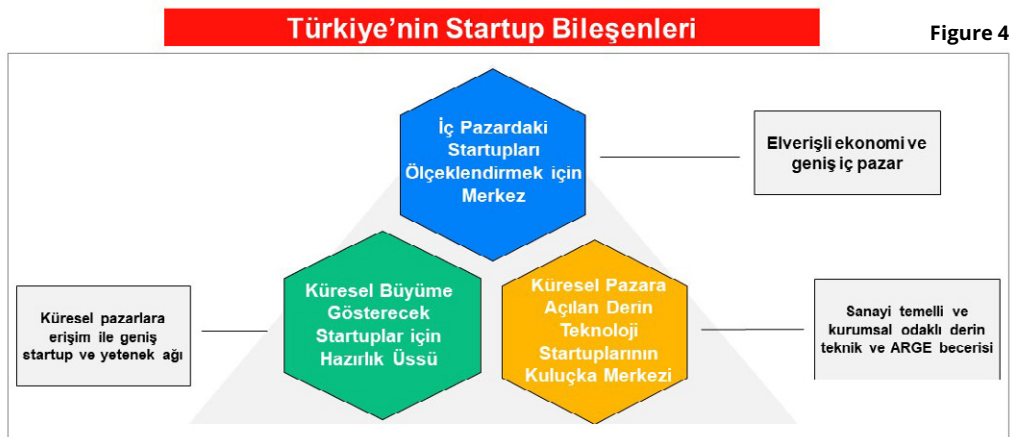
İç Pazardaki Startupları Ölçeklendirmek için Merkez: Türkiye'nin dinamik büyümesi ve sektör çeşitliliği ile ayrılan ekonomisi, iç pazarda ölçeklenmeyi hedefleyen startuplar için besleyici bir zemin sağlamaktadır. 80 milyonu aşan nüfusuyla ülke, geniş, genç ve giderek artan düzeyde teknoloji meraklısı bir tüketici tabanına sahiptir. Bu demografik profil, çözümlerini büyük ve çeşitliliğe sahip bir pazarda test etme, geliştirme ve büyütme fırsatı sunarak Türkiye'yi iç pazarda güçlü bir varlık göstermeyi hedefleyen startuplar için ideal bir ortam haline getirmektedir.

Küresel Büyüme Gösterecek Startuplar için Hazırlık Üssü: Türkiye, küresel olarak genişlemek için istekli olan startuplara etkili bir sıçrama tahtası olmaktadır. Avrupa

ile Asya arasında köprü konumunda olmasının yanında geniş startup ve yetenek ağına erişim sunması ile benzersiz faydalar sağlamaktadır. Halihazırda var olan ve gelişen pazarlara, çeşitli ve kalifiye yetenek ağına erişim imkânı ile Türkiye, startuplara uluslararası pazarlarda ölçeklenmeden önce ürün ve hizmetlerini deneme sahası yaratmaktadır. Yerel temelin ve küresele erişim desteğinin bu karışımı Türkiye'yi, küresele açılmayı hedefleyen startuplar için stratejik bir üs olarak konumlamaktadır.

Küresel Pazara Açılan Derin Teknoloji Startuplarının Kuluçka Merkezi: Türkiye'nin AR-GE ve derin teknolojiye bağlılığı bu alanlara yaptığı önemli yatırımlarla belirgin hale gelmektedir. Türkiye'nin kökleri sağlam eğitim temeline ve sanayi iş birliğine dayanan derin teknoloji becerileri bütünü, yeniliğin ve ileri teknolojilerin büyümesine elverişli bir ortamı beslemektedir. Startupların gelişmesine kurumsal sektörün de dahil olmasıyla derin teknoloji odağı daha da güçlenmektedir. Akademi, sanayi ve girişimlerin arasındaki sinerji, Türkiye'yi küresel pazarları etkilemeyi hedefleyen derin teknoloji startupları için hızlandırıcı bir etki yapmaktadır. Sundukları teşvik ve desteklerle teknoloji geliştirme bölgelerinin ve teknoparkların varlığı, Türkiye'nin derin teknoloji girişimlerine olan bağlılığını vurgulamaktadır.

Elverişli iktisadi koşullar, geniş tüketici tabanı, stratejik küresel konumu, canlı yetenek ağı ve derin teknolojiler ile AR-GE odağının oluşturduğu benzersiz kombinasyon Türkiye'yi startuplar için çok yönlü bir üs yapmaktadır. İster yerel pazarda ölçeklendirme yapın, ister küresel büyüme için pilot çalışmalar yapın, ister derin teknoloji çözümlerini kuluçkaya alın, Türkiye, startup gelişimi ve başarısı için dinamik ve destekleyici bir ekosistem sunmaktadır.

**Raporun tamamına aşağıdaki
bağlantıdan ulaşabilirsiniz.**
www.entrepreneurshipturkiye.com

